

MOBILITAT LEGAL DE L'ARQUEOLOGIA AL PRINCIPAT D'ANDORRA

Xavier Llovera i Massana

Marc legal de l'arqueologia

El M. I. Consell General, aprovà la nova llei de protecció del «Patrimoni Cultural-Natural» d'Andorra, el 9 de novembre de 1983. Amb aquesta llei es declarà «l'obligació d'assegurar la identificació, la tutela i la conservació, la valoració i la transmissió a les futures generacions, del patrimoni cultural-natural... que es trobi situat en el territori nacional andorrà».

La mateixa llei considera, entre altres coses, «Patrimoni Cultural», els monuments, obres arquitectòniques, d'escultura o pintura monumental, elements i estructures de caràcter arqueològic, inscripcions, grutes i grups d'elements que tinguin valor universal des del punt de vista de la història, de l'art o de la ciència, així com grups de construccions aïllats o reunits, que per la seva arquitectura, per la seva unitat o per la seva integració dins del paisatge, tenen un valor universal.

«El govern establirà, quan les circumstàncies ho exigeixin i sota el nom de "Patrimoni Nacional en perill" la relació de béns que figurant ja en el catàleg del Patrimoni Nacional... requereixin treballs considerables per a la seva salvaguarda». El mateix govern serà el que indicarà la necessitat de fer expropiacions, suspensions de permisos de construir o d'altres mesures que es considerin adients, afegint-hi el cos necessari per a les operacions de protecció.

Amb anterioritat a l'aprovació d'aquesta llei, el funcionament legal era aproximadament el mateix. Hi ha alguns casos concrets de protecció dels conjunts monumentals com el de Sta. Coloma, Sta. Eulàlia d'Encamp i Meritxell, on s'aplicà una reglamentació de la construcció a l'entorn dels monuments per tal de realçar-ne la importància.

L'òrgan encarregat de portar a terme aquests estudis és el Patrimoni Artístic Nacional, en les seves seccions de: Inventari-catalogació, restauració-con-

servació i arqueologia; organisme dependent de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern d'Andorra.

Exemples d'incorporació d'estructures de caràcter arqueològic

Pel que fa a la incorporació d'estructures internes, cal parlar en primer lloc de la normativa que segueix el Patrimoni Artístic Nacional de realitzar excavacions sistemàtiques en tots els monuments en curs de restauració, seguint les normes i consells de l'International Consilium of Museums. En aquest sentit s'ha treballat en 7 esglésies. En tres d'elles (Sta. Coloma, St. Cerni de Nagol i St. Romà de les Bons), es modificà l'estructura del soler de fusta que es coneixia abans de la restauració. S'excavà tot el sediment acumulat entre aquest i l'antic soler romànic. En el cas de St. Cerni i St. Romà, aquest era excavat en la roca i no oferí cap problema de conservació. A Sta. Coloma, el soler romànic era fet amb pedres de granit i pissarra. Per sota aquest nivell, aparegueren algunes tombes antropomòrfiques, que un cop excavades es tornaren a tapar, deixant com a definitiu el soler de pedra.

En el cas de Sta. Maria d'Encamp i St. Vicenç d'Enclar, el soler no s'ha excavat totalment. Pel que fa a St. Vicenç, es deixarà el soler pre-romànic, únic existent. A Sta. Maria d'Encamp, igual que a St. Martí de Nagol s'observa una acumulació d'estructures pertanyents a diferents solers. A St. Martí de Nagol, actualment acabat, s'ha deixat el soler romànic, el més antic.

En el cas de l'església del Prat del Campanar a Arinsal, l'enderrocament de la volta, possiblement a causa d'una allau, perjudicà considerablement el soler i s'intentà deixar-lo el més aproximat possible a l'original romànic.

Pel que fa a les estructures exteriors, malgrat el

canvi econòmic que ha sofert Andorra durant els darrers anys, no hi ha hagut excessius problemes. S'han suspès algunes obres en el Solà d'Enclar (jaciments del Cedre), i se n'han ajornat en aquesta mateixa zona i a Engordany (jaciment del Sot Gran).

En els casos que ha estat possible, s'han traslladat estructures com algunes de les tombes antropomòrfiques del Sot Gran, extretes en col.laboració amb el

fet en col.laboració amb el propietari del xalet que anava emplaçat en el lloc on hi ha els gravats.

Xavier LLOVERA i MASSANA
Patrimoni Artístic Nacional d'Andorra.

Servei Fotogràfic Govern d'Andorra

Tombes medievals (Sot Gran)

Comú d'Escaldes-Engordany, i pendents d'ésser col·locades en un local públic. Un altre exemple serà la cista neolítica de la Feixa del Moro a Juberrí, que serà

Cista neolítica de la «Feixa del Moro». Juberrí

canviada per trobar-se en un terreny on s'hi construirà una piscina. L'emplaçament escollit és vora l'església d'aquest poblet i anirà acompanyada d'un cartell informatiu referent al canvi.

Entre les adequacions d'obres a estructures arqueològiques, cal citar les realitzades en els gravats rupestres de Sornàs, que han quedat ben visibles en un dels carrers d'aquest poble. Aquestes obres s'han